

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomantky:	Eliška Mandíková
Téma práce:	Poškozený v trestním řízení a jeho ochrana
Rozsah práce	121 641 znaků
Datum odevzdání práce:	1. 9. 2023
Vedoucí diplomové práce:	Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Simona Heranová, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zvolené téma lze označit za velmi aktuální. Posilování postavení poškozeného a zvýšení ochrany jeho práv v trestním řízení jsou jedním z nejvýraznějších trendů vývoje právní úpravy trestního procesu i jejího judikatorního výkladu. V tomto směru probíhají jak časté úpravy *de lege lata*, tak i diskuse a návrhy *de lege ferenda*. Jde tedy o téma zjevně vhodné k odbornému vědeckému zpracování.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody.

Náročnost tématu je odvozena především od zvoleného způsobu zpracování, obecně je lze označit pro studenty za náročnější. Vyžaduje totiž nejen průřezovou znalost trestního procesu v praktických souvislostech, speciálního zákona o obětech trestných činů, ale též přesah např. do práva občanského (v otázce adhezního nároku). Diplomantka přesáhla i do práva správního a ve vhodných souvislostech poukázala na některé otázky související s peněžitou pomocí obětem trestného činu. S tématem souvisí i otázky viktimologie (na které předložená práce legitimně zaměřena není).

Vhodných pramenů je s ohledem na zájem o toto téma velké množství. Diplomantka vychází z početného a reprezentativního okruhu zejména odborných článků, ale i monografií k tématu, přičemž využívá i tradiční zdroje jakými jsou učebnice trestního práva procesního. Cenným zdrojem jsou i důvodové zprávy k zákonům, jimiž byly postupně změny v postavení poškozeného zakotveny. Méně již diplomantka využila dostupnou judikaturu, v práci výslovně čerpala jen ze 4 rozhodnutí obecných trestních soudů, 4 rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 3 rozhodnutí soudu Ústavního a 1 civilního rozhodnutí Nejvyššího soudu. Stěžejní závěry aplikační praxe jsou však zpravidla v dostatečném rozsahu parafrázovány z jiných, nepřímých zdrojů. Ojedinele na vhodných místech jsou využity i prameny statistické. Parafrázovaná zjištění z různorodých pramenů vtěluje do plynulého textu, příležitostně závěry z využitých zdrojů navzájem konfrontuje, přidává k nim i žádoucí vlastní hodnocení a závěry.

V práci převažuje metoda deskriptivní, analýza, syntéza.

3. Formální a systematické členění práce

Formální členění práce je přehledné a v zásadě odpovídá doporučené šabloně (struktura nadpisů je až pětistupňová).

Systematika je logická, odpovídá diplomantkou zvolenému zpracování tématu, text se přirozeně rozvíjí. Od vymezení pojmu poškozeného v kapitole první přechází k rozboru jeho

postavení v trestním řízení (kapitola druhá) a následně se ve třetí kapitole zaměřuje na oběť trestného činu v českém právním řádu. Čtvrtou kapitolu věnuje vývoji právní úpravy postavení poškozeného, která na předchozí text dobře navazuje a přirozeně přechází v kapitolu pátou věnovanou pohledu na poškozeného ve světle principů restorativní justice. V dalších kapitolách rozebírá praktičtější aspekty tématu, jako je trestní stíhání se souhlasem poškozeného (kapitola šestá), adhezní řízení (kapitola sedmá) a práci uzavírá kapitolou osmou o roli poškozeného v jednotlivých odklonech.

4. Vyjádření k práci

Posuzovanému textu bych vytkla, že diplomantka mohla přeci jen lépe využít početnou judikaturu, kupříkladu lze poukázat na pasáž týkající se odkázání poškozeného s jeho adhezním nárokem do občanskoprávního řízení, kde odkazuje na jediný zdroj, který je z roku 2007 (k řešenému se mimo jiné opakovaně vyjadřoval například Ústavní soud). Nicméně zpravidla je to dostatečně vyvažováno reprezentativním zdrojem jiných odborných pramenů, včetně početně zastoupených odborných článků. Dále se v práci občas vyskytují příliš zavádějící až nesprávná zjednodušení, některá z nich přitom jsou v další části práce blíže a o něco přesněji rozvedena. Například na str. 12 uvádí, že soud v odsuzujícím rozsudku ukládá obžalovanému povinnost zaplatit výdaje, které stát uhradil zmocněnci poškozeného s nárokem na bezplatné právní zastoupení. V jiné části práce na str. 43 přitom odkazuje na relevantní § 154 tr. ř., z nějž (mimo jiné) ve spojení s § 151 tr. ř. vyplývá nesprávnost takového konstatování. Tak jednoduché to není ani s tím, nakolik poškozený nese v adhezním řízení důkazní břemeno, což diplomantka kategoricky vyloučila na str. 37 (a zopakovala na str. 41, kde to však již poněkud korigovala). Zmínit lze také, že zúčastněná osoba nestojí na straně obžaloby, jak je uvedeno na str. 9, nicméně zde nejde o otázku, která by přímo souvisela s tématem práce.

Celkově však jednoznačně převažují pozitiva posuzované práce. Vedle vítané stručnosti, která není na úkor informační bohatosti, oceňuji výběr řešených problematik a přirozený vývoj textu, v němž má každá dílčí otázka úzký a relevantní vztah k tématu (vedle souhlasu poškozeného jde určitě o adhezní řízení, a především bych vyzdvihla rozbor postavení poškozeného při skončení trestního stíhání některým z odklonů, což je téma velmi relevantní, aktuální, a přitom často v pracích opomíjené). Kvalita zpracování se přitom výrazně zvyšuje v poslední cca třetině práce. Velmi pěkně jsou v textu využity odborné články a monografie k řešeným otázkám. Vítané jsou i diplomantčiny příležitostné vlastní hodnocení, závěry a návrhy na zlepšení situace (jen by měly být vždy alespoň stručně odůvodněné, jak tomu je v pokročilejší části práce např. u adhezního řízení či trestního příkazu).

O tom, že diplomantka téma zpracovávala s opravdovým zájmem svědčí ostatně i poslední věta jejího závěru, v němž letmo, nicméně velmi příhodně, upozorňuje na význam funkčního plnění poučovací povinnosti orgánů činných v trestním řízení vůči poškozenému (skoro škoda, že této otázce nebylo větší pozornosti věnováno v samotné práci, ovšem jak jsem uvedla výše, pozitivně hodnotím, že diplomantka práci zpracovala úsporně – v rozsahu předpokládaném pro diplomovou práci – a přitom se blíže zaměřila na zcela relevantní jiná dílčí úskalí).

Posuzovanou práci tedy hodnotím jako způsobilý podklad k ústní obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cílem práce vymezeným diplomantkou v úvodu bylo v podstatě provést rozbor nejpodstatnějších institutů vztahujících se k poškozenému v trestním řízení a
--------------------	---

	zodpovědět na otázku, zda je péče a starost o poškozeného dostatečná, případně zda současná právní úprava trpí nedostatky ať už v podobě mezer nebo nejasností v zákoně. Z hlediska požadavků kladených na diplomovou práci, jejího trestněprávního zaměření (a předpokládaného rozsahu) svých cílů diplomantka dosáhla.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	V automatické kontrole na plagiáty vykazuje text míru podobnosti běžnou u odborných prací tohoto typu, působí kompaktním dojmem, na informační zdroje je v textu průběžně odkazováno a jsou v něm uváděny i subjektivní hodnocení a názory diplomantky, které se konec konců i ztatečně projevují při zvoleném způsobu zpracování tématu a systematické práce. Práce tak ve svém celku nevzbuzuje pochybnosti o jejím vlastním autorství.
Logická stavba práce	Velmi dobrá, text se přirozeně rozvíjí od obecného úvodu a historického výkladu k dílčím problematikám.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomantka v textu na značné množství pramenů průběžně odkazuje v dostatečném poznámkovém aparátu, různorodé prameny vtěluje do kompaktního vypointovaného textu a příležitostně sama hodnotí či vzájemně konfrontuje. Velmi pěkně pracuje zejména s početnými odbornými články a monografiemi k tématu, naopak trochu upozaduje judikaturu. Cizojazyčných pramenů v práci využito není.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	U jednotlivých dílčích témat kolísající, resp. postupně se prohlubující. Celkově pro tento typ kvalifikační práce dostatečná.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je dobrá, způsob zpracování využití grafů ani tabulek nežádá.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň je dobrá. Diplomantka má odpovídající vyjadřovací schopnosti při zpracování odborného, a přitom čtivého textu. Závěrečné kontrole práce unikly ojedinělé chyby, zejména v interpunkci.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji
Navržený klasifikační stupeň	2

Při obhajobě by se diplomantka mohla blíže vyjádřit k tomu, nakolik v porovnání s občanskoprávním řízením nese poškozený břemeno tvrzení a břemeno důkazní v adhezním řízení.

Případně by mohla představit své návrhy na úpravu práv poškozeného, je-li trestní věc vyřizována trestním příkazem.

V Praze dne 13. 9. 2023

Simona Heranová

oponentka